

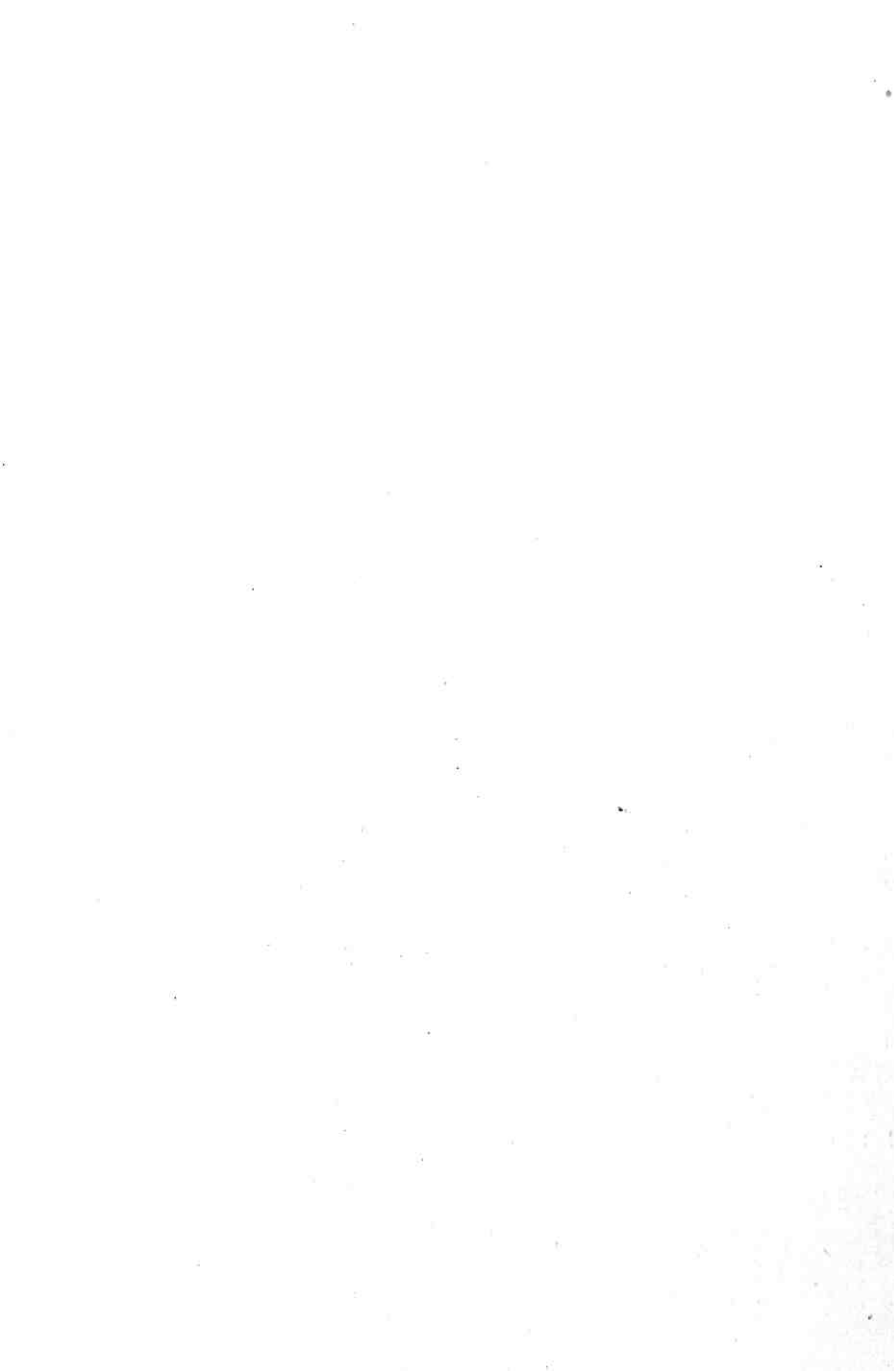

Feestrede op het zilveren kroningsfeest uitgesproken te Vlaardingen

<https://hdl.handle.net/1874/234574>

mm10995

B R.1874. III.12.

FEESTREDE

OP HET

ZILVEREN KRONINGSFEEST

den 12 Mei 1874

UITGESPROKEN TE VLAARDINGEN

DOOR

E. H. VAN LEEUWEN,

Theol. Doct. en Pred. aldaar.

**Uitgegeven ten voordeele der Zendingsscholen in de Minahasa
van Menado.**

ROTTERDAM.

D. DE. KONING.

Vooraf is gezongen: Gez. 3 vs. 1. 6.

Wij loven U, o God! wij prijzen Uwen naam!

U, eeuwig' Vader! U verheft al 't schepsel saàm.

Zingt Serafs, Englen zingt! heft machten aan en troonen!

Onafgebroken rijz' uw lied op hooge toonen!

Gij, driemaal heilig zijt G', o God der legerscharen!

Dat aard en hemel steeds Uw grootheid openbaren.

Wij zegenen, o Heer! Uw goedheid al den dag!

Geef, dat eeuw in eeuw uit ons lied U loven mag,

Geef, dat wij bij Uw komst onstraflijk wezen mogen!

Ontferm, ontfem U, Heer! toon ons Uw mededoogen!

Op U steunt onze hoop, o God van ons vertrouwen!

Zij worden nooit beschaamd, die op Uw goedheid bouwen.

Een zelfde stem des gejuichs, een zelfde stemme des lofs doortrilt heden ons Vaderland, van het ééne eind tot het andere. Zeldzaam is een feest, gelijk heden door het volk van Nederland mag gevierd worden bij het terugzien op de 25 jaren, die het, onder veel zegeningen van een lankmoedigen God, doorleefd heeft onder de regeering van dezen derden Koning uit het geliefde Huis van Oranje. O, geen wonder voorwaar! dat ons volk dezen dag niet ongemerkt laat voorbijgaan; geen wonder, dat vlag en wimpel vrolijk wapperen in de straten; geen wonder, dat wij onze borst met de geliefde Oranjekleur sieren, ten zinnebeeld onzer innige saámhechting met ons roemrijk vorstelijk Huis. Geluk, o Koning van Nederland! met dit uw zilveren feest! Heil u, o volk van Nederland! op dezen feestelijken dag!

Maar deze heilwenschen, Gel., zullen ze i e t s beteekenen, dan is het een eisch van dezen feestdag, dat wij hem beginnen, moge het zijn ook ten einde brengen met God. Zij het een gelukkig voorteeken, en blijke het ook bij de uitkomst een stof van verblijding, dat aan den morgen van dezen dag allerwege de tempeldeuren zich openen, en dat ons volk met zijn Koning aan 't hoofd dezen feestdag inwijdt en aanvangt met zich neder te buigen voor den Koning der Koningen, en Hem de eere te geven, die de bron is van allen zegen, uit Wien, door Wien en tot Wien alle dingen zijn. Komt, klimme ook uit ónze harten, klinke ook van ónze lippen een feestzang, tot verheerlijking van den Gever van alles goods!

PSALM 21 vs. 1, 5, 13.

O Heer, de Koning is verheugd
 Om Uw geducht vermogen;
 Uw heil zweeft hem voor d' oogen;
 En met wat blijde zielevreugd
 Zal hij, door al Uw daân
 Verrukt, ten reije gaan!

Hoe groot en schitt'rend is zijn eer,
 Door 't heil aan hem bewezen!
 Hoe is zijn roem gerezen,
 O alvermogend' Opperheer!
 Wat glans, wat majesteit
 Hebt Gij dien Vorst bereid!

Verhoog, o Heer! Uw' naam en kracht;
 Zoo zal ons vrolijk zingen
 Door lucht en wolken dringen;
 Zoo wordt Uw heerschappij en macht
 Door ons, nog eeuwen lang,
 Geloofd met psalmgezang.

Een lofpsalm, een danklied, een gebed voor den koning — dat was het wat wij zongen met de woorden van dezen Psalm. Zoo mag het klinken in Nederland op dezen zeldzamen dag, zoo mag de grondtoon zijn van ieder woord, hetwelk heden ook van een gewijde plaats als deze wordt gehoord en gezegd.

Zoo weet ik dan ook niet beter te doen, dan het korte woord, hetwelk ik, mocht het zijn ter wijding en heiliging onzer feestviering, tot u heb te spreken, vast te knopen aan een woord van dienzelfden psalm, zoodat ik uwe aandacht vraag voor hetgeen gij vindt opgeteekend in:

PSALM XXI : 2, 14.

O Heer! de Koning is verblijd over Uwe sterkte; en hoezeer is hij verheugd over Uw heil!

Verhoog U, Heer! in Uwe sterkte; zoo zullen wij zingen, en Uwe macht met psalmen loven.

Letterlijk en rechtstreeks is deze psalm een danklied van het Israëlietische volk voor koning DAVID, een danklied voor de overwinning, door den Heer hem verleend, toen hij de Ammonietische hoofdstad Rabba ingenomen, en de Ammonietische koningskroon zich op het hoofd gezet had. Wel schuilt ook in dezen psalm een hoogere zin; wel hebben reeds joodsche rabbijnen dezen psalm overgebracht en toegepast op den verwachten Koning Messias; wel is het ook waar, dat de hier uitgedrukte verwachtingen en beloften zich verheffen boven het leven van DAVID, en dat alle beloften, die ooit aan DAVIDS huis gedaan zijn, eerst in CHRISTUS vervuld en in Hem dan ook ja en amen voor eeuwig zijn. Maar bij deze gelegenheid mag ik volstaan met dit alles eenvoudig te hebben aangeduid, en de tijd is ook te kort om het meer breedvoerig te ontwikkelen.

Genoeg; wij beperken ons ditmaal tot den letterlijkenzin ,

en willen er vooral op wijzen, hoezeer dit danklied en deze bede van het oude bondsvolk voor zijn koning DAVID gansch uitnemend gepast zijn, om op dezen blijden feestdag overgenomen en herhaald te worden door ons feestvierend volk. Want al zien wij het groot verschil, dat er is tusschen toen en thans, het verschil in tijden, omstandigheden en gelegenheden, geenszins voorbij, er zijn toch ook punten van overeenkomst, ja er is reden te over, dat het Neêrlandsche volk heden met en voor zijn Koning overneme de woorden des lieds van datzelfde Israël, welks nakroost ten allen tijde een veilig toevluchtsoord heeft gevonden in dit klassieke land der vrijheid onder de beschermende vleugelen van het edel Huis van Oranje.

»O Heer! de Koning is verblijd over Uwe sterkte, en hoezeer is hij verheugd over Uw heil!» Zóó juichte en dankte het volk van Israël met en voor zijn Koning, toen hij zegevierend was wedergekeerd uit den strijd, terwijl God hem behoed had in gevaren, en het kostbaar leven hem gespaard en verlengd. Welnu, is er alzoo geen oorzaak voor óns volk tot zulk een juichtoon en danktoon, terwijl het de feestkleederen aantrekt wegens een Koning, die, God zij dank! niet, gelijk DAVID, uit den oorlog terugkeert, maar die, terugziende met zijn volk op een regeerings-tijdperk van het vierde deel eener eeuw, gelukkig genoeg is, dit te mogen doen in het bewustzijn, dat nimmer het zwaard is behoeven ontbloot te worden tot bescherming en verdediging van de vrijheid en ongeschondenheid van het vaderlijk erf?

O gelukkig de Vorst, en niet minder gelukkig het volk, die te samen in vrede een vredefeest mogen vieren! Ja,

een vredefeest is het onze, niet na geëindigden oorlog, maar na een jubeltijdperk van vrede, al de jaren van onzen Vorst. Voorwaar, dit en alles wat daarin ligt opgesloten zijn goddelijke weldaden en zegeningen, waarvan wij tot onze beschaming, tot verootmoediging moeten vragen, of die door ons zijn verdiend óf verbeurd. O, wel mag dit worden opgemerkt op dezen zelfden dag; wel mag dit worden aange-merkt als een uitnemend genade-bewijs Gods over onzen Vorst en ons volk. En dat te meer, daar het toch in de laatste 25 jaren waarlijk niet ontbroken heeft aan brandstof, die, zoo God het niet verhoed had, ook ons land had kunnen vervullen met de schrille kreeten der wanhoop en den rossen gloed van den krijg. O, ik wil niet spreken van hetgeen al langer geleden is, en niet ophalen van al het broederbloed, hetwelk in deze 25 jaren de grond van Europa, nu eens in dezen, dan weér in genen hoek, is gedoemd geweest te moeten drinken. Want nog ligt het ons allen versch genoeg in 't geheugen, hoe, nog maar enkele jaren geleden, de rook van den ontzachtlijken oorlog tusschen twee naburige volken, naar ónze zijde kwam heendrijven, en hoe de vrees niet ongegrond scheen, dat ook ons Vaderland niet ongerept zou te voorschijn komen uit den knetterenden brand. Welnu, de brand is voorloopig gebluscht, al ziet iedereen helaas! de noodzakelijkheid dat de pompiers bij de hand blijven; de rookwolken zijn voorbijgedreven, de strijd is vooreerst gestreden — en ijdel bleek onze vrees, onze Vorst beleeft zijn vrede-jubilé, ons is de vrede bewaard.

Waraan hebben wij dat te danken? Wie hebbe daarvan de eere, gelijk van elken genoten zegen, waarvan dit jubilé

spreekt? Is het de ontzag-inboezemende sterkte van ontzachlijke vloten en legers, of de behendigheid van diplomaten, of de wakkerheid van Staatslieden, of de eensgezindheid eener natie, welke zich vertoont als de afspiegeling der schoone spreuk: »Eendracht maakt macht»? Voorwaar, ik begeer niet, iemands roem te verkleinen, noch aan iemands eere te kort te doen. Maar onbeschroomd mag ik het zeggen: ook van dezen zegen komt Hem de eere toe, die het lot der volkeren in Zijne hand houdt, gelijk het beloop der gansche wereld, in Wiens hand ook het hart der koningen is als waterbeken, Hij neigt het tot al wat Hij wil.

Inderdaad, waar is een volk in Europa, dat, evenals het onze in zoo menig opzicht gezegend, het 25jarig vredefeest vieren mag van een zoon uit een Vorstenhuis, waarmede het volk, door een historie en door eene liefde van meer dan driehonderd jaren, zoo innig is saamgegroeid als Nederland met Oranje? Nietwaar? wij hebben er van gehoord en gelezen, hoe, nog maar weinig maanden geleden, twee Vorsten van Europa een zelfde feest hebben mogen vieren als nú aan ónzen Koning te beurt valt. Maar ach! welke bloedstreamen en tranenbeken vloeijen er, in de geschiedenis van datzelfde tijdperk, over de verschrikkelijke slagvelden beide van Oostenrijk en Italie; en wat het tegenwoordig oogenblik betreft, hoe kalm en rustig is het nog bij óns, in vergelijking met hetgeen dáár zoowel als elders wordt beleefd en voorzien!

En dan, om toch vooral dit niet te vergeten, hetgeen wij daar tevens reeds aanstipten: wat is te vergelijken bij de innige saamhechting van een volk met een Vorstenhuis, gelijk Neder-

land met Oranje? O ja, God heeft hierop zijn stempel gedrukt door een historie en door een liefde van meer dan driehonderd jaren, eene liefde bovendien, geheiligd door de belijdenis van het dierbaar Evangelie en door het bloed van de martelaren, ook van dien eersten Prins Willem, den grondlegger onzer vrijheid, den »Vader des Vaderlands,» die het zoo vrijmoedig betuigde:

'k Heb met den Heer der heeren
Een vast verbond gemaakt.

Ja, hierin ligt het geheim van het liefde-verbond, dat er is tusschen Nederland en Oranje. Ach! het tegenwoordig geslacht dreigt dit te vergeten, terwijl het in klimmende mate den rug toekert aan het Evangelie, en het blinde aangezicht heenwendt naar het ongeloof, het evangelie der humanisten, den »god dezer eeuw,» die zooveler zinnen verblindt. Maar het kan niet luide genoeg verkondigd, het kan nimmer genoeg herhaald worden: wanneer ons volk met ter daad zal ophouden te zingen:

Ze zullen ons niet hebben,
De goden dezer eeuw;

wanneer, met andere woorden, het Evangelie van Gods genade, waarop — het blijft een eeuwige waarheid — de geschiedenis van ons vaderland, d. i. de saámgegroeide geschiedenis van Nederland en Oranje, opgegroeid en door God gebouwd is, zal worden vertrapt en verscheurd — dan, ach ja! dan ... zal niet alleen de band tusschen deze beide wegrafelen en ons in het aangezicht springen; maar dan zal ook ten oordeel gezien worden, dat er reden is om, met het oog op ons volksbestaan,

te herhalen het weemoedig woord van onzen MARNIX VAN ST. ALDEGONDE:

't Zal hier haast zijn gedaan!

Want van niets mogen wij ons, op grond der historie en van het vast getuigenis Gods, zoo diep overtuigd houden als van deze onomstootelijke waarheid: gelijk Nederland staat of valt met Oranje, zoo staan of vallen deze beide te samen met het Evangelie. O, in deze 25 jaren hebben wij ontzachtlijk veel zien gebeuren; veel wat ongelooflijk scheen; veel wat even ontroerend als leerzaam was. Wij hebben in Europa troonen zien instorten in menigte, gelijk nimmer te voren. Wij hebben den revolutie-geest zien losbreken met niets sparend geweld, en met een woede, die niets ontzag, de bloedroode handen zien uitsteken naar hetgeen in deze wereld het hoogst was geplaatst. Wij hebben gezien, en wij zien het nog hier en daar, dat een volk zich zelf verscheurde in bloedigen strijd, of niet rusten kon door partijschap, wegens kronen en troonen, waarop velen meenen recht te hebben. Bij ons... noch het een, noch het ander, want Oranje bindt allen saâm. Deze troon staat opgericht in het hart van ons volk, en zelfs geen '48, het geduchte jaar '48, toen de adem der revolutie, als ware 't een smetstof in de lucht, alle volken van Europa scheen te hebben dronken gemaakt en bedwelmd, zelfs dit jaar is niet in staat geweest, een enkelen steen los te wringen uit den bodem, waarop het geliefd Oranje-huis vaststaat in het hart van ons volk. O, er moge helaas! veel zijn, wat ons verdeeld houdt; veel wat tot beschaming strekt; veel wat het hart met bekommring vervullen kan met het oog op de toekomst; maar dit is en blijft een

lichtpunt in alle donkerheid dezes tijds; dat voor Nederland, zoolang het bestaan zal, slechts één enkele vorst denkbaar en mogelijk is, een vorst uit datzelfde Huis, welks kleuren ieder vaderlander heden op de borst draagt, en immer in het hart. Zie, dâàrom viert ons volk feest, als ware er niets wat bekomert en niets wat verdeelt — Oranje vereenigt allen, deze liefde is door God gewrocht!

Doch is er alzoó een danktoon en juichtoon, als uit één hart en ééne ziel: »o Heer! de Koning is verblijd over uwe sterkte, en hoezeer is hij verheugd over uw heil!” er mag dan ook een gebed zijn, gelijk aan dit, waarmede Israël heeft gebeden: »verhoog U, Heer! in uwe sterkte; zoo zullen wij zingen, en uwe macht met psalmen loven.” Dat is, gij verstaat het wel, de bede, dat God zich verheerlijke in zijne daden, dewijl er dan eerst reden is om te zingen, en zijne macht met psalmen te loven.

Voorwaar, niets is verheffender en schooner, dan zulk een gebed van een volk voor zijn koning. Geen gejubel kan vergeleken worden bij zulke gebeden, die niet alleen uit de tempelzalen, maar uit de binnenkameren mogen opstijgen, uit de harten van alle stillen in den lande, die wel niet luide jubelen op de straten, maar die ook den Koning, ook de machten en overheden gedenken voor den troon Gods. O, ik vind het niet vreemd, dat ons vaderland heden vervuld is van luide vreugdezangen en feestliederen en vroolijk gewoel. Maar ik heb toch ook een stille hoop — en deze gedachte is mij verkwikkend — dat er heden toch ook vele gebeden zullen opklimmen voor het

heil van een geliefden Vorst, en dat de Hoorder der gebeden ook op dézen dag de eenvoudigen zal gadeslaan, die, al is er dan ook maar » een handvol koorn in het land op de hoogte der bergen », nochtans vertrouwen mogen op de belofte, dat » de vrucht daarvan zal ruischen als de Libanon ». O, M. H. H., niemand kan het berekenen, maar de dag zal ook dit verklaren, wat een Vorst, wat een land, wat een volk, wat een stad of dorp middelijkerwijze te danken heeft aan de gebeden dergenen, die even als ABRAHAM, de vader der geloovigen, ootmoedig en toch stoutelijk hebben leeren vragen, zeggende in hun hart: » ik heb mij onderwonden te spreken tot den Heer, hoewel ik stof en asche ben. » En daarom hoop ik Gel. dat de bede van het volk Israels óók en met name op dezen feestdagⁱ in vele harten mag wonen: » verhoog U, Heer! in Uwe sterkte; zoo zullen wij zingen, en Uwe macht met psalmen loven. » Want dit is een gebed voor den Koning, dit is ook een gebed voor het gansche volk. Het is de bede, dat God moge verheerlijkt worden in hetgeen Hij bereid en gewrocht heeft, en dat alzoo ook dit feest tot een waren zegen gedijsje, heide voor den Vorst en zijn volk.

Welnu, hoe zal dit geschieden? O, ik weet het: ook dit staat te geven bij Dien, die het lot der volkeren regelt, maar die, naar het zinrijk woord der Schrift, ook een Belooner is dergenen, die Hem zoeken. Laat ons dit bedenken, Gel! Laat het gegrift staaan in de palmen onzer handen en op de tafelen van ons hart, op dezen feestdag vooral. Want dat wij feestvieren met den Koning, wie is vandaag zwartgallig genoeg, om dat te wraken? Maar ach! wij weten het allen wel bij onder-

vinding, welke gevaren daaraan vastzitten, welke zielsgeva-
 ren voor velen, welke verzoeking en verleidingen voor grooten
 en kleinen, voor jongen en ouden, en welke wegslepde kracht
 daarin gelegen is voor ach! zoo menig hart, dat zichzelf niet
 heeft leeren wantrouwen, dewijl het zichzelf niet kent. Daar-
 om herhaal ik hier het woord van CHRISTUS: »en hetgeen ik u
 zeg, dat zeg ik allen: waakt!» Laat er geen losbandigheid,
 laat er geen gemeenheid, laat er geen dronkenschap heerschen,
 en doe ieder, wat in zijn vermogen is om de uitspattingen der
 zonde zooveel mogelijk te keeren. O, men zegt wel eens, en
 het is niet geheel zonder grond: »het Hollandsche volk kan
 geen feestvieren zonder zich te bedrinken.» Welnu, laat dit
 zeggen nú eens te schande worden, en moge het ditmaal eens
 blijken, dat er vrolijkheid wezen kan zonder losbandigheid, en
 ... dat het zout niet ontbreekt. Anders — ach! dan kan ook
 de zegen ten vloek worden, en dan kan ook de schitterendste
 feestviering een volk neertrekken in de diepte en wegvoeren ten
 verderf. Zij het alzoo niet onder ons! Drage dit kroningsfeest
 zijn naam te recht, en zette het de kroon op al de feesten, waar-
 aan wij al haast zijn verwend. Zij het een koningsfeest met
 der daad, een koninklijk feest in den rechten zin van het woord,
 en alzoo ter verheerlijking van den Koning der koningen, door
 Wien de koningen regeeren, en al de rechters der aarde, en
 de Vorsten bestellen gerechtigheid. Bij al het licht, dat belooft
 ontstoken te worden, heersche de duisternis niet, en ontbreke
 vooral niet het licht, waarbij wij veilig kunnen wandelen, het
 licht der gerechtigheid, het licht van Gods woord! Dan zullen
 wij zingen, en Gods macht met psalmen loven. Dan zal de Heer

tot Zijn volk en tot Zijne gunstgenooten van vrede spreken, mits zij niet weder tot dwaasheid keeren. Dan zal de Heer het goede geven, en ons land zal zijne vrucht geven. Want de waarheid zal uit de aarde spruiten, en gerechtigheid zal van den hemel nederzien. En, ten zegen voor Vorst en volk, zal de waarheid ervaren worden van het schoone woord van onzen christenzanger uit Israël:

't Geheim van allen zegen
 (Oranje en Neerland! hoor' 't!)
 Is in Gods vrees gelegen,
 Zijn dienst, Zijn gunst, Zijn woord.

AMEN.

Gezongen: Psalm 72. vs. 1. 11.

Geef, Heer! den Koning Uwe rechten,
 En Uw gerechtigheid
 Aan 's Konings zoon, om Uwe knechten
 Te richten met beleid.
 Dan zal hij al Uw volk beheeren,
 Rechtvaardig, wijs en zacht;
 En Uw ellendigen regeeren,
 Hun recht doen op hun klacht.

Zijn naam moet eeuwig eer ontvangen!
 Men loov' Hem vroeg en spä!
 De wereld hoor', en volg' mijn zangen
 Met Amen, Amen na!